

Utbildningsplan

Nämnden för lärarutbildning

Yrkeslärarprogrammet, 90 högskolepoäng
Vocational Teacher Programme, 90 credits

Nivå

Grundnivå

Fastställande

Fastställd 2024-03-25.

Utbildningsplanen gäller från och med hösttermin 2025.

Förkunskaper

Grundläggande behörighet samt särskild behörighet i form av kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för något eller några av de yrkesämnena som finns inom gymnasial yrkesutbildning.

Programbeskrivning

Yrkeslärarprogrammet vänder sig till studenter som vill utbilda sig till yrkeslärare inom gymnasieskolans yrkesprogram och kommunal vuxenutbildning eller motsvarande. Programmet omfattar 90 högskolepoäng (hp) och riktar sig till studenter som har en yrkes- eller högskoleutbildning samt kvalificerad och relevant yrkeserfarenhet i relation till något eller några av de yrkesämnena som ges inom gymnasial yrkesutbildning.

För examen krävs att utbildningen omfattar följande områden: utbildningsvetenskaplig kärna (UVK), 60 hp, samt verksamhetsförlagd utbildning (VFU), 30 hp, förlagd inom relevant verksamhet och ämne.

Studierna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan ska anknyta till kommande yrkesutövning och omfatta följande:

- skolväsendets historia, organisation och villkor samt skolans värdegrund

innefattande de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna,

- läroplansteori och didaktik,
- vetenskapsteori och forskningsmetodik,
- utveckling och lärande, som ska ha ett tvärvetenskapligt perspektiv där kognitionsvetenskap ingår, samt specialpedagogik,
- sociala relationer, konflikthantering och ledarskap,
- bedömning och betygsättning, och
- utvärdering och utvecklingsarbete.

Yrkeslärarexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 90 hp.

Mål

Examensmål enligt Högskoleförordningen

För yrkeslärarexamen ska studenten visa sådana kunskaper, förmågor och förhållningssätt som krävs för att självständigt arbeta som yrkeslärare i den verksamhet som utbildningen avser. Studenten ska även visa kunskap och förmåga för annan undervisning för vilken examen enligt gällande föreskrifter kan ge behörighet.

Kunskap och förståelse

För yrkeslärarexamen ska studenten

- visa sådana kunskaper i didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt samt visa kännedom om vuxnas lärande,
- visa kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa sådan kunskap om barns och ungdomars utveckling, lärande, behov och förutsättningar som krävs för yrkesutövningen,
- visa kunskap om och förståelse för sociala relationer, konflikthantering och ledarskap,
- visa kunskap om skolväsendets organisation, relevanta styrdokument, läroplansteori och olika pedagogisk-didaktiska perspektiv samt visa kännedom om skolväsendets historia, och
- visa fördjupad kunskap om bedömning och betygsättning.

Färdighet och förmåga

För yrkeslärarexamen ska studenten

- visa fördjupad förmåga att skapa förutsättningar för alla elever att lära och utvecklas,
- visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat, för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet,
- visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt,

- visa förmåga att ta till vara elevers kunskaper och erfarenheter för att stimulera varje elevs lärande och utveckling,
- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling,
- visa förmåga att identifiera och i samverkan med andra tillgodose elevers behov av specialpedagogiska insatser, inbegripet specialpedagogiska insatser för elever med neuropsykiatriska svårigheter,
- visa förmåga att observera, dokumentera och analysera elevers lärande och utveckling i förhållande till verksamhetens mål och att informera och samarbeta med elever och deras vårdnadshavare,
- visa förmåga att kommunicera och förankra skolans värdegrund, inbegripet de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna,
- visa förmåga att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av elever,
- visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten,
- visa förmåga att kommunicera och reflektera kring frågor som rör identitet, sexualitet och relationer,
- visa kommunikativ förmåga i lyssnande, talande och skrivande till stöd för den pedagogiska verksamheten,
- visa förmåga att använda och värdera läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg,
- visa förmåga att säkert och kritiskt använda digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten samt att beakta betydelsen av olika mediers och digitala miljöers roll för denna, och
- visa förmåga att i den pedagogiska verksamheten utveckla färdigheter som är värdefulla för yrkesutövningen.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För yrkeslärarexamen ska studenten

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot elever och deras vårdnadshavare,
- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens både i yrkesämnet och i det pedagogiska arbetet.

Innehåll och struktur

Programöversikt

I programmet tas studentens tidigare yrkesutbildning och yrkeskunnande i centralt beaktande. Det tidigare yrkeskunnandet är en grundförutsättning för yrkeslärarens arbete och utvecklas i programmet ytterligare utifrån professionsutvecklande, didaktiska och vetenskapliga perspektiv.

Programmet består av högskoleförlagda kurser inom UVK som omfattar 60 hp samt

kurser i VFU, 30 hp. Studenten ska genom den högskoleförlagda och verksamhetsförlagda utbildningen utveckla de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som krävs för att arbeta som yrkeslärare samt medverka till att nå målen för utbildningen och verka för dess utveckling.

Utbildningen genomförs på två år. Varje läsår innefattar 45 hp. Kurserna ges i ett terminssystem med hösttermin och en förlängd vårtermin som sträcker sig över sommaren. Det innebär att studenterna inte har uppehåll i studierna över sommaren.

Kurser inom programmet kan komma att ges på engelska.

Kurser i programmet

Yrkeslärarprogrammet omfattar nedanstående kurser. Kurser kan komma att ges i annan ordning än angivet. Kurser kan bytas till motsvarande under förutsättning att de sammantaget uppfyller examensmålen. Byte av kurs ska göras i samråd med programledning.

Läsår 1

Yrkesläraren och kunskapsuppdraget I: yrkeskunnande, lärande och yrkesdidaktik, 7,5 hp (GIN)

Yrkesläraren och värdegrundsuppdraget I: värdegrund, ledarskap och mångfald, 7,5 hp (GIN)

Verksamhetsförlagd utbildning för yrkeslärare I (VFU), 3 hp (GIN)

Yrkesläraren och kunskapsuppdraget II: specialpedagogik, 7,5 hp (GIN)

Verksamhetsförlagd utbildning för yrkeslärare II (VFU), 12 hp (GIN)

Yrkesläraren, skolan och samhället, 7,5 hp (GIN)

Läsår 2

Yrkesläraren och kunskapsuppdraget III: undervisning, lärande och betygsättning, 7,5 hp (G1F)

Yrkesläraren och värdegrundsuppdraget II: ledarskap och sociala relationer, 7,5 hp (G1F)

Verksamhetsförlagd utbildning för yrkeslärare III (VFU), 15 hp (G1F)

Yrkesläraren och förbättringsarbete inklusive självständigt arbete 15 hp (G2F)

Samhällsrelevans

Yrkeslärarprogrammet spelar en viktig roll i att utbilda lärare som kan förbereda elever för ett framgångsrikt inträde på arbetsmarknaden. Genom att integrera områden som yrkesetik, hållbarhet och mångfald i kurserna främjar yrkeslärarprogrammet inte bara yrkesämnessmässigt kunnande utan också viktig förståelse för värdegrunds- och demokratifrågor. I yrkeslärarprogrammet inkluderas VFU vilket möjliggör en tydlig yrkesrelevant utbildning inom det framtida yrkeslärarfältet. Med både högskoleförlagda kurser och VFU-kurser nås en holistisk lärarutbildning som stärker yrkeslärarstudenternas yrkeslärarspecifika färdigheter och mer övergripande lärarkunskaper och förståelse för lärararbetet.

Vid yrkeslärarprogrammet baseras stora delar av undervisningen på dialog, diskussion och demokratiska arbetssätt. Genom att inkludera dessa i kurserna bidrar de till att yrkeslärarstudenterna ges möjlighet att nå ett yrkesdidaktiskt kunnande som stärker

förmågan att utbilda elever till såväl skickliga yrkesmänniskor som medvetna och ansvarstagande samhällsmedborgare. Kombinationen av att fokusera både yrkesämnesdidaktik och värdegrundsarbete i programmet syftar till att förbereda yrkeslärarstudenterna med färdigheter i att möta samt nå förståelse för utbildningens och samhällets utmaningar. På så sätt utbildar yrkeslärarprogrammet kompetenta lärare i relation till yrkesprogrammets kunskapsuppdrag och värdegrundsuppdrag, vilket är av avgörande betydelse för samhällets fortsatta utveckling och välmående.

Internationalisering

Yrkeslärarstudenter förbereds i utbildningen för att verka i en mångkulturell skola utifrån ett internationellt perspektiv. I yrkeslärarprogrammet behandlas områdena interkulturalitet, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Studenterna arbetar med hur dessa områden kan komma till uttryck och konkretiseras i yrkeslärares pedagogiska arbete.

Kurser kan, om de motsvarar de som ska läsas enligt programöversikten, ersättas med studier vid något utländskt lärosäte. En VFU-period eller del av VFU-period kan genomföras utomlands. Studenterna erbjuds ta del av det samlade utbudet av avtal med utländska lärosäten som finns inom Linnéuniversitetet. Studenter uppmanas också att ta stöd av de etablerade internationella samarbeten som kan förekomma i den gymnasiala yrkesutbildning där studenterna genomför sin VFU. Utlandsstudier planeras i samråd med programadministrationen

Perspektiv i utbildningen

Professionsbas och professionell progression

I relation till professionell progression är det viktigt att yrkeslärarstudenterna erbjuds möjlighet att skapa ett professionellt förhållningssätt till yrkeskunnande elever, undervisning och lärande. De yrkesämnen som yrkeslärare undervisar i har sin förankring i både utbildning och arbetsliv. Yrkeslärarprofessionen innefattar därmed en dubbel yrkesidentitet, en som lärare och en i yrkeslärares grundyrke. Yrkeslärares undervisning är präglad av arbetslivets krav och förväntningar på vad elever ska kunna för att vara väl förberedda för den yrkesbransch de utbildas för. Samtidigt är en viktig aspekt av yrkeslärares professionsbas att undervisningen styrs av skolans läroplaner och yrkesämnenas ämnesplaner. Det innebär att yrkeslärares arbete är betydligt vidare än att lära elever att t.ex. utföra specifika arbetsuppgifter. Särskilt höga krav ställs på yrkeslärares yrkeskunnande och yrkesdidaktiska planeringsförmåga eftersom delar av elevers yrkesutbildning är förlagd till olika arbetsplatser (APL) där det är yrkeslärares ansvar att säkerställa att elever får lära och kan bedömas i enlighet med rådande styrdokument i samverkan med arbetslivet och relevant bransch. Yrkeslärares uppdrag och undervisning skiljer sig från traditionell så kallad mästar-lärlingslära, och yrkesdidaktiken med stöd i yrkesdidaktiska teorier blir därmed en stark professionsbas.

Förutom att yrkeslärare ska undervisa om och i specifika yrkeskunskaper ska de vidga elevers perspektiv på framtida arbetsliv/studier och hur de kan utöva inflytande över dessa, dvs. elevers medborgarfostran och kritiskt tänkande i enlighet med läroplanen. Professionsperspektivet fördjupas och vidgas genom utvecklingen av kunskap om ungas och vuxnas olika förutsättningar och villkor för lärande. I programmet belyses därmed strukturella faktorer som påverkar unga och vuxnas förutsättningar och villkor i samhället, såsom etnicitet, kön och klass.

Vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig progression

Tillsammans med professionsperspektivet framträder på ett integrerat sätt det

vetenskapliga perspektivet i yrkeslärarprogrammet. Med en grund i professionsbasen kring yrkeskunnande och yrkesdidaktik integreras ett kritiskt vetenskapligt förhållningssätt i utbildningen genom att innehållet och upplägget i kurserna grundas i forskningsresultat och teorier inom det utbildningsvetenskapliga forskningsfältet. Studenterna förväntas utveckla ett kritiskt förhållningssätt genom att läsa, diskutera och förhålla sig till såväl forskningsresultat, vetenskapliga teorier, beprövad erfarenhet som praxis kopplade till exempelvis yrkeskunnande, yrkesdidaktik och utbildningshistoria samt utbildningssystem.

I programmet skapas därmed en vetenskaplig progression som avslutas med att yrkeslärarstudenten genomför ett självständigt arbete. Utgångspunkten för de professionella och vetenskapliga perspektiven är att yrkeslärarstudenten ska nå ett fördjupat yrkeslärarkunnande för att kunna hantera såväl den rådande arbetsorganisationen i skola/utbildning som att bidra till dess kvalitets- och verksamhetsutveckling.

Hållbar samhällsutveckling

I yrkeslärarprogrammet behandlas områdena mångfald, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Yrkeslärarprogrammet och utbildningen av yrkeslärare spelar en viktig roll i att främja hållbar samhällsutveckling. Genom att integrera områden om social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet ges yrkeslärarstudenterna en grund för att bli medvetna aktörer i en framtida hållbar utbildningsmiljö. Yrkeslärare ska inte bara utbilda elever i yrkesskicklighet i syfte att utföra arbetsuppgifter utan även med syftet att skapa förändring och hållbarhet i sina branscher. I programmet förväntas yrkeslärarstudenterna förvärva en medvetenhet om samhälleliga hållbarhetsutmaningar i relation till social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet, och kan därigenom utveckla förmågan att bidra till lösningar på dessa i sina framtida yrkesliv.

På detta sätt utbildar yrkeslärarprogrammet kompetenta yrkeslärare som i sitt kommande yrkeslärararbete kan komma att forma en generation yrkesverksamma som inte bara strävar efter yrkesmässig framgång, utan också är engagerade i att bygga en hållbar och ansvarsfull samhällsutveckling.

Kvalitetsutveckling

Nämnden för lärarutbildning har det övergripande ansvaret för kvaliteten i lärarutbildningarna. Med stöd av ett programråd, bestående av ett antal av programmets lärare, organiseras det systematiska kvalitetsarbetet för uppföljning av helhet och progression genom programstudierna samt för att utveckla relevansen för avnämare och i relation till aktuell forskning. Studentinflytande sker främst via kurs- och programvärderingar, och även genom representation i nämnden för lärarutbildning och i dess beredningsorgan. Studenternas synpunkter bildar underlag för nämndens kvalitetsarbete och resultat med förslag på åtgärder återkopplas till berörda studenter och involverade lärare. Sammanställningar av olika utvärderingar görs tillgängliga vid universitetet.

Examen

Efter avklarade studier som motsvarar de fordringar som finns angivna i Högskoleförordningens examensordning samt i den lokala examensordningen för Linnéuniversitetet kan studenten ansöka om examen. De som fullföljt

Yrkeslärarprogrammet kan erhålla följande examen:

Yrkeslärarexamen

Higher Education Diploma in Vocational Education

Examensbeviset är tvåspråkigt (svenska/engelska) Tillsammans med examensbeviset följer Diploma Supplement (engelska) samt Bilaga till examensbevis för yrkeslärarexamen Diploma Supplement for a Higher Education Diploma in Vocational Education. Bilagan anger i vilka yrkesämnen studenten uppfyller kraven på kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper.

Övrigt

Förkunskapskrav inom programmet

Förkunskapskrav finns för kurser inom programmet och preciseras i respektive kursplan. När i programmet sådana förekommer framgår av fördjupningsnivåerna under avsnittet *Kurser i programmet*.

Verksamhetsförlagd utbildning

Vid underkännande av kurs i den verksamhetsförlagda utbildningen har den studerande rätt till endast en ny prövning. Resor till och från den verksamhetsförlagda utbildningen kan medföra extra kostnader för den studerande.

Fältstudier

Fältstudier kan förekomma i programmet.